

Становище на Комитета на регионите относно „Актуализирана стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението“

(2010/C 79/06)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- КР приветства Съобщението на Комисията „Актуализирана стратегическа рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението“; изцяло приема предложените общи цели, а именно повишаване на уменията благодарение на подобряването на образователните системи и системите за обучение, цел, която основателно е описана като абсолютен приоритет за посрещането на предизвикателствата, пред които е изправен Европейският съюз.
- КР припомня важността на отговорностите на местните и регионалните власти и първостепенната роля, която те играят в Европа в сферата на образованието и обучението, в качеството им на главни участници в процесите, започнати с цел да се постигнат определените стратегически цели. От това следва, че избраните методи на работа за осъществяване на дългосрочно европейско сътрудничество в сферата на образованието и обучението, трябва да вземат под внимание отговорността на местните и регионалните власти.
- КР приветства факта, че тези стратегически оси не се ограничават до въпроси, свързани с пазара на труда и одобрява, по-специално, „Насърчаването на равнопоставеността и активното участие на гражданите“.
- КР е на мнение, че развитието на сътрудничеството между държавите-членки е необходимо условие за посрещане на общите предизвикателства, които ще доведат до създаването на динамично общество на знанието. Счита, че сътрудничеството между местните и регионалните власти също допринася за постигането на тази цел и затова следва да бъде насърчавано.

Докладчик: г-н Jean-Vincent PLACÉ (FR/ПЕС), регионален съветник, Ile-de-France

Отправен документ:

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Актуализирана стратегическа рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението

COM(2008) 865 окончателен

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

Общи принципи и забележки

1. приветства Съобщението на Европейската комисия „Актуализирана стратегическа рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението“. Комитетът изцяло приема предложените общи цели, а именно повишаване на уменията благодарение на подобряването на образователните системи и системите за обучение, цел, която основателно е описана като абсолютен приоритет за посрещането на предизвикателствата, пред които е изправен Европейският съюз;

2. изразява пълно съгласие с общия анализ, извършен от Комисията. Въпросите за образованието и обучението са от определящо значение, когато става въпрос да се даде възможност на Европа да се мобилизира, за да бъде конкурентоспособна, като в същото време запази високо равнище на социална защита и опазване на околната среда, отчитайки, че най-ценният ресурс на Европа са нейните граждани ⁽¹⁾. Във връзка с това Комитетът припомня, че до 2015 г. 79 % от работните места ще се нуждаят от високо или средноквалифицирана работна ръка ⁽²⁾;

3. споделя идеята, развита от Европейската комисия, че политиките за образование и обучение трябва да дават възможност на всички граждани, независимо от тяхната възраст, пол и социално-икономическо положение, да придобиват, актуализират и развиват през целия си живот своите професионални умения и активната си гражданска позиция. Ето защо тези политики са фактори от решаващо значение за личностна еманципация и социална интеграция;

4. припомня важността на отговорностите на местните и регионалните власти и първостепенната роля, която те играят в Европа в сферата на образованието и обучението, в качеството им на

главни участници в процесите, започнати с цел да се постигнат определените стратегически цели. В зависимост от националните законодателства на местно или регионално равнище се упражняват правомощия на различни равнища — от предучилищното образование до образованието и обучението за възрастни, като всички те са разгледани в настоящото съобщение. Освен това, европейското сътрудничество в сферата на образованието и обучението е тясно свързано със стратегиите за заетост и за устойчиво икономическо развитие, с въпросите на миграцията, включително многоезичието, с демографското развитие, както и с политиките на ЕС за социалното включване, предприятията, научните изследвания и новаторството. Следователно ефикасното прилагане на политиките в областта на образованието и обучението, при което да се отчитат всички тези аспекти, е задача на местните и регионалните власти. От това следва, че избраните методи на работа за осъществяване на дългосрочно европейско сътрудничество в сферата на образованието и обучението, трябва да вземат под внимание отговорността на местните и регионалните власти;

5. подчертава във връзка с това, че настоящото съобщение представлява важна тема за Комитета в дългосрочна перспектива. В краткосрочна перспектива тази тема е свързана с приоритетите на Комитета за 2009 г. ⁽³⁾;

6. приветства факта, че предложените мерки подкрепят и допълват дейностите на държавите-членки и така носят европейска добавена стойност, без да накърняват принципите на субсидиарност и пропорционалност;

7. освен това подчертава, че по отношение на образованието и обучението на децата, произхождащи от семейства на имигранти, тема, която също е сред стратегическите насоки и приоритети, разглежданият въпрос може да се смята за свързан с интеграцията на граждани от трети държави в Европейския съюз. Във връзка с това Комитетът припомня, че мерките за интеграция не са сред настоящите правомощия на ЕС в областта на имиграцията (членове 61, 62 и 63 от ДЕО), а зависят пряко от държавите-членки. По тази причина ролята на ЕС в тази област може да бъде единствено свързана с оказване на подкрепа, в очакване на евентуалното ратифициране на Договора от Лисабон, който би засилил европейските прерогативи в тази област;

⁽¹⁾ CdR 31/2006 fin.

⁽²⁾ „Уменията, от които Европа ще се нуждае в бъдещето: средносрочни предвиждания“, CEDEFOP, 2008 г.

⁽³⁾ CdR 380/2008 fin.

8. припомня, че увеличаващата се имиграция в Европа представлява културно, езиково и демографско подкрепление, което носи повече възможности, отколкото тежести, и че в тази връзка образованието и обучението на новопристигналите, а също и на мигрантите от второ поколение, трябва да бъде приоритет, тъй като това е ключът за интеграция и за успешно участие в социалния и професионалния живот ⁽⁴⁾. Комитетът призовава Комисията да обърне внимание на най-уязвимите категории мигранти;

9. отбелязва волята на Комисията да активизира използването на отворения метод на координация (ОМК) чрез добавянето на партньорска оценка към настоящите дейности за обучение между партньори; ето защо приканва Комисията да вземе предвид възможното нарастване, в резултат на активизирането на ОМК, на финансовата и административната тежест за местните и регионалните власти, които носят голяма част от отговорността в областта на образованието и обучението;

10. припомня, че именно в областта на общото и професионалното образование ОМК може да действа, само ако бъде включено непосредствено и поднационалното равнище. Постиганията на държавите-членки, които обединяват постиженията на регионите и общините, трябва преди всичко да почива на плодотворността на тяхното сътрудничество, посредством непрекъснати усилия за солидарност;

11. обръща голямо внимание на въпросите, засягащи неравенството между мъжете и жените, както вече това е изразено в редица становища ⁽⁵⁾. Комитетът призовава Комисията да обърне особено внимание на продължаващата неравнопоставеност въз основа на пола;

12. привлича вниманието върху необходимостта да се създадат благоприятни условия за приемането на лица с увреждания в обичайните курсове на обучение и образование. Тази стъпка силно благоприятства тяхното социално включване и възможности за наемане на работа;

13. изразява задоволство от значението, което се придава на обучението за възрастни, което е от съществено значение за насърчаване на заетостта, мобилността, социалното включване и личностното развитие. Във връзка с това Комитетът припомня, че вече е изразявал своята воля да играе активна роля в насърчаването на образованието и обучението през целия живот – област, която силно засяга местните и регионалните власти; ⁽⁶⁾

14. задава си въпроса защо в настоящото съобщение не се говори за обучението и задържането на висококвалифицирана работна сила и специалисти с ключови компетенции в ЕС, при положение че това е ключов въпрос за по-голямата част от европейските страни, предвид изграждането на икономика на знанието, както

по отношение на „изтичането на мозъци“, така и на необходимостта от създаването на висококвалифициран персонал във всички сфери. По тази причина Комитетът призовава Комисията да разгледа този въпрос без непременно да е необходимо да включва още показатели, което би се отразило отрицателно на общата съгласуваност на определените цели;

15. насочва вниманието на Комисията върху факта, че според него привличането на трети държави, които са в процес на присъединяване към ЕС, е от ключово значение и призовава Комисията да разгледа различните възможности за това;

Стратегическите оси

16. одобрява предложените от Комисията четири стратегически оси и аспектите, които следва приоритетно да се разгледат през 2009—2010 г.;

17. отбелязва, че тези стратегически оси и краткосрочните приоритети са в духа на вече извършената работа в рамките на програмата „Образование и обучение 2010 г.“;

18. приветства факта, че тези стратегически оси не се ограничават до въпроси, свързани с пазара на труда и одобрява, по-специално, „Насърчаването на равнопоставеността и активното участие на гражданите“. Освен това, първият пряк контакт с политиката и всекидневното упражняване на активно гражданство се извършват на поднационално равнище;

19. припомня, че придава голямо значение на мобилността — основен фактор за културно и професионално развитие, тъй като позволява да се преодолеят както икономическите, така и културните препятствия. Комитетът подчертава, че мобилността трябва да се превърне в правило за всички учаци;

20. подчертава ключовата роля на местните и регионалните власти за мобилността на учачите, както по отношение на информацията, така и по отношение на подкрепата за мобилността чрез въвеждане на координационни и съпътстващи механизми в допълнение към европейските програми ⁽⁷⁾. Във връзка с това Комитетът приканва Комисията да обърне повече внимание на тази роля, като привлече регионите към изготвянето на програми и предостави на тези, които желаят, повече отговорности при изпълнението на програмите;

21. припомня, че регионалните и местните власти трябва да играят първостепенна роля в постигането на целта „майчин език + 2“, особено по отношение на прилагането на образователни програми ⁽⁸⁾;

⁽⁴⁾ CdR 253/2008.

⁽⁵⁾ CdR 233/2000 и CdR 19/2001.

⁽⁶⁾ CdR 49/2004 fin. и CdR 31/2006 fin.

⁽⁷⁾ CdR 34/2006 fin.

⁽⁸⁾ CdR 6/2008 fin.

22. припомня необходимостта от постигане на по-голям напредък в изучаването на чужди езици в началното и средното училище. Образователните програми в началното училище трябва да предвиждат повече възможности за водене на разговор на поне един чужд език ⁽⁹⁾;

23. припомня, че е необходимо да се положат повече усилия за информиране относно ползата от изучаване на езици ⁽¹⁰⁾;

24. приветства волята за повишаване на началната квалификация на учителите и възможностите за непрекъснато професионално развитие на лицата, занимаващи се с преподаване и професионално ориентиране;

25. смята, че в процеса на планиране в областта на образованието и обучението следва да се взимат предвид тенденциите в потребностите от умения. Често тези потребности се определят най-напред на местно и регионално равнище;

26. Комитетът е на мнение е, че възпитанието в духа на устойчивото развитие и по-специално повишаването на чувствителността към проблемите, свързани с изменението на климата, биоразнообразието и опазването на всички природни ресурси (почви, вода, въздух, полезни изкопаеми и други), наред с развитието на медийната грамотност са основни и неделими аспекти на активното гражданство. Тези подходи биха могли да намерят място сред аспектите, които трябва приоритетно да бъдат разглеждани през 2009—2010 г.;

27. припомня, че активното гражданство и разбирането на предизвикателствата, свързани с устойчивото развитие, са част от основните умения за европейските граждани, така както е посочено в препоръката „Основни умения за обучение през целия живот — европейска референтна рамка“ ⁽¹¹⁾;

28. смята, че образованието на ранен етап — предучилищно и начално — играе важна роля в развитието и придобиването на основни умения, които позволяват на нашите съграждани да постигнат успех в личния и професионалния си живот ⁽¹²⁾;

29. одобрява намерението при образованието на деца с мигрантски произход да се залага повече на взаимното обогатяване със знания относно добрите практики. Този подход на взаимно обучение е с основно значение за насърчаването на европейско гражданство и за успешния интеграционен процес;

30. би желал да подчертае значението на обучението по майчин език за децата на мигранти, тъй като по този начин се подобрява тяхната способност за овладяване, както на езика на приемашата страна, така и на чужди езици. Приоритетът на подпомагането от държавата обаче недвусмислено следва да бъде изучаването на езика на приемашата страна и неговото свободно използване;

31. набляга на факта, че местните и регионалните власти са много важни за развитието на среда за иновации ⁽¹²⁾;

⁽⁹⁾ Пак тал.

⁽¹⁰⁾ CdR 33/2006 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 31/2006 fin.

⁽¹²⁾ CdR 133/2008 fin.

32. смята, че социалните предизвикателства, свързани с екологичните проблеми (вода, енергия, климат, биоразнообразие, замърсявания и др.) трябва специално да се отчетат в оста „Подобряване на иновациите и творчеството“. В по-широк смисъл тези предизвикателства ще променят коренно много професии и ще създадат редица други. Следователно трябва да се вземат под внимание в обучението през целия живот, по-конкретно чрез създаването на подходящи обучения;

33. одобрява предложението за създаване на партньорства между структурите, осигуряващи образование и обучение, и предприятия, научните институти, лицата, действащи в областта на културата и творческите сектори. Когато се извършват такива дейности, те доказват своята ефикасност по отношение на нововъведенията;

34. Комитетът е на мнение, че продължаването на сътрудничеството между държавите-членки е от първостепенно значение за посрещане на общите предизвикателства, които ще доведат до създаването на динамично общество на знанието. Счита, че сътрудничеството между местните и регионалните власти също допринася за постигането на тази цел и затова следва да бъде насърчавано;

35. приканва да се направи сравнителен преглед на съществуващите системи на образование и обучение в държавите-членки, както и на предвидените в близко бъдеще реформи и да се публикуват на всички официални езици на ЕС в Интернет. По този начин експертите в областта на образованието от общините и регионите, общинските съвети и училищните общности биха могли да получат необходимата информация относно опита на други държави в областта на образованието и обучението и да участват като равностойни партньори в дискусиите при вземане на решения на централно равнище относно по-нататъшните промени в образованието и обучението;

Показатели

36. Комитетът одобрява използването на референтни критерии в рамките на отворения метод на координация; те обаче не бива да водят до скрита хармонизация на системите в отделните държави-членки;

37. одобрява намерението на Комисията да използва количествени (референтни критерии, статистики) и качествени (обмяна на информация и добри практики) мерки ⁽¹³⁾; те би трябвало преди всичко да надграждат върху вече съществуващите, да се опират на съпоставими данни и да отчетат различната ситуация в отделните държави-членки. Държавите-членки се приканват да преценят как и в каква степен те, отчитайки променящите се икономически и социални условия, както и националните си приоритети, могат да допринесат за общото постигане на целите;

38. подчертава, че все още не са обсъдени средствата, които биха позволили на регионите и общините да поемат евентуалното увеличение на административните и финансови разходи, свързани с въвеждането на нови показатели;

⁽¹³⁾ CdR 349/2002 fin.

39. все пак отбелязва, че поставените цели за четири от петте референтни критерия, приети през 2003 г., няма да бъдат покрити до 2010 г. Освен това, въздействието на дейностите по обучение между равнопоставени партньори и обмена на информация и добри практики си остава неясно. Тези елементи показват ползата от преразглеждане на целесъобразността на поставените цели и/или на методите на работа;

40. предлага на Комисията, държавите-членки и местните и регионалните власти да разгледат причините, поради които тези четири референтни критерия не са покрити;

41. приема желанието на Комисията да повиши от 12,5 % на 15 % целта за „Участие на възрастните в обучението през целия живот“. Повишаването е особено важно в период на криза, тъй като тогава са необходими мерки за преквалификация и придобиване на допълнителна квалификация на много работници;

42. подкрепя предложението да се създаде критерий за *мобилност*, особено необходима поради това, че повишава възможностите за наемане на работа и позволява да се развива европейското гражданство, независимо от факта, че Комисията все още не е уточнила този показател. Без да отрича усилията, положени по отношение на студентите, и което трябва да продължи, Комитетът смята, че трябва да се наблегне на мобилността на стажантите и на младите хора в процес на професионално обучение - област, в която много региони работят активно;

43. одобрява желанието за създаване на референтен критерий относно „демонстрирането на слаби основни умения“, чийто обхват беше разширен и за математиката и точните науки, но подчертава необходимостта приоритетно да се наблегне на уменията за четене и писане. В същото време Комитетът напомня, че познанията в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и чуждите езици са важни за придобиването на знания и постигането на целите на непрекъснатото обучение и ученето през целия живот. Най-вече децата трябва да могат да придобият умения в областта на ИКТ в ранна възраст⁽¹⁴⁾ Комитетът насочва вниманието към социалното неравенство в достъпа до тези технологии, на което националните, регионалните и местните или европейските институции трябва да намерят подходящ отговор, като дадат възможност на местните и регионалните власти да се опрат на вече съществуващите програми на ЕС и на новите програми на Комисията и да включат борбата с функционалната малограмотност в обновената Лисабонска стратегия. Също така тези структури трябва да отчитат факта, че за мигрантите е важно да владеят езика на приемната страна, за да се улесни тяхното социално включване и възможности за наемане на работа;

44. при прилагането от отворения метод на координация към определянето на нови показатели и нови референтни параметри в областта на образованието и обучението следва проверката на уменията за четене и разбиране на текст да включва и откриването на умения, свързани с медийното съдържание, тъй като днес, в електронна или цифрова среда, тези съдържания са под формата на комбинация от писмени, фотографски и кинематографски носители;

45. поддържа мнението, че усилията, положени в областта на четенето, писането, математиката, точните науки и ИКТ, не са по никакъв начин несъвместими с преподаването на другите предмети, тъй като всички заедно спомагат за развитието на качества като способност за творчество, самоуважение, социални умения⁽¹⁵⁾;

46. подкрепя целта за засилване на напредъка при изучаването на два чужди езика от най-ранна възраст и вследствие на това одобрява референтния критерий „езици“;

47. изразява много силна предпазливост относно въвеждането на референтен критерий за частта „инвестициите във висшето образование“. Един проактивен подход, състоящ се в това, инвестициите във висшето образование да се повишат до 2 % от БВП, сам по себе си е положителен, но тази цел, разделена между частния и публичния сектор, не трябва, от една страна, да освобождава държавите от тяхната отговорност, и от друга, да води до увеличаване на дела на домакинствата при финансиране на висшето образование, което ще постави под съмнение целта за равни възможности, особено в период на криза;

48. одобрява референтния критерий относно *дипломите за висше образование*, както и желанието да се изостави постигната цел в областта на математиката, точните науки и технологиите и оценява вниманието, отделено на проблема за дисбаланса между мъжете и жените в тези дисциплини. Във връзка с това е целесъобразно да се припомни становището на Комитета относно Съобщението на Комисията „*Към рамкова стратегия на Общността за равенство между половете*“⁽¹⁶⁾;

49. приема резервирано предложението на Комисията за установяване на референтен критерий относно *възможността за налитане на работа*. Търсенето на връзка между достигнатата образователна степен и способността за навлизане на пазара на труда е споделена от всички грижа. При това, целесъобразно е да се отчитат и други показатели, по-специално състоянието на икономиката. Следователно би могло подходът да се уточни в по-голяма степен;

50. приема предложението на Комисията за установяване на референтен критерий относно *предучилищното образование*, тъй като обучението от ранна детска възраст създава нови възможности за развитие и съставлява важен елемент на ученето през целия живот;

51. присъединява се към пожеланието за запазване непроменен на критерия относно *младешките, преждевременно отпадащи от училище* и застъпва възгледа, че би трябвало да се изтъкват различни подходи, за да се постигне тази цел;

52. изразява, въз основа на сегашната информация, силни резерви към предложението за фиксиран референтен критерий относно творчеството и иновациите с оглед на сегашното равнище на опита. Комитетът обаче подкрепя идеята държавите-членки да проучат възможностите за разработване на показатели, които да могат да допринесат за подкрепа на техните усилия за иновации и творчество;

(14) CdR 349/2002 fin.

(15) Пак там.

(16) Вж. CdR 233/2000 fin.

53. предлага да се обмисли създаването на благоприятни условия за обмен на информация и споделяне на добри практики между държавите относно референтните критерии „творчество и иновации“ и „възможности за намиране на работа“. Регионите трябва тясно да сътрудничат за това;

54. изразява съгласие с решителността да се подкрепят и разширяват ефикасните и амбициозни политики в областта на образованието и обучението. Настоящата икономическа криза не трябва да ни отклонява от тази цел, а напротив, трябва да ни приближи до нея.

Брюксел, 7 октомври 2009 г.

Председател
на Комитета на регионите
Luc VAN DEN BRANDE
